

4.Yalan

Yalan, sözle olduğu gibi yapılan işle de olur. Taşdığı niyetin, bilgi ve fikrin zıddını söylemek; yani bir hakikati ters yüz edip anlatmak sözle yalan olduğu gibi; söylediğini yapmamak, vadedtiğini yerine getirmemek ve inandığı şekilde yaşamamak da amel yönüyle yalandır.

Yalan Söylemek Niçin Büyük Günahdır?

Dinimiz, yalan ve yalancılığı günahların en büyüklerinden biri olarak kabul eder. Bir hadislerinde Peygamber Efendimiz (s.a.v.): “Size büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi?” buyurur ve bunu üç kere tekrar eder. Sahabe efendilerimiz “Evet.” deyince: “Allah’a şirk koşmak, anne-baba haklarına riayetsizlik, cana kıymak!” buyururlar. Ardından da “Haberiniz olsun! Yalan söz, yalan şahitlik.” diyerek yalanın da büyük günahlardan olduğunu üstüne basa basa ifade eder.

Yalan niçin büyük günahlar arasında yer alır? Çünkü yalan, pek çok büyük günahı tetikleyebilecek potansiyele sahip bir günahdır. Diğer büyük günahlar ise kendi başına müstakil günahlardır. Ancak yalan, neredeyse bütün büyük günahlarla ilişkilidir. Meselâ, içki içen kimse, şuurunu kaybettiği için yalan söylemeye hazır hale gelir. Kumar oynayan kişi, kaybettiklerini telafi etmek için yalana başvurur. Efendimiz (s.a.v.), yalanın bir Müslümanın hayatında yerinin olmadığını şöyle ifade etmiştir:

“Müslüman yalan söylemez. Yalanı ancak iman etmeyen kimse uydurur.”

Rabbimiz Kur’ân-ı Kerim’de şöyle buyurur:

“Yalan sözden sakınınız.”

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin.”

Yani, “kızb” (yalancılık) küfrün esasıdır; nifakın birinci alametidir; Allah’ın kudretine bir iftirdir; Rabbânî hikmete zıttır.

Yalanın küçüğü büyüğü olmaz. Yalan, yalandır. Küçük küçük söylenen yalanlar, zamanla insana

yalancılığı alışkanlık haline getirir. Neticede insan daha büyük yalanlar söylemeye başlar ve Allah katında yalancı olarak yazılır. Peygamber Efendimiz şöyle buyurur:

“Yalandan sakının. Yalan insanı günaha, günah da cehenneme götürür. Kişi durmadan yalan söyler ve yalan araştırırsa, Allah katında yalancılardan yazılır.”

Bir mümin yalan konusunda son derece hassas olmalı, yalana karşı tavır almalıdır.

Bazen zararını gördüğümüz, bazen de geçici faydasını yaşadığımız ama hepimizin hayatında yer eden acı bir gerçek var: Yalan. Yalan, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Günümüzde ise adeta yeme-içme kadar sıradanlaşmış; hatta bu ihtiyaçlarımızla iç içe geçmiş durumdadır.

Küçüğümüz, büyüğümüz; yaşlımız, gencimiz... Hepimiz bir şekilde yalan söylüyoruz. Aslında yalan söylemenin yanlış olduğunu çok iyi biliyoruz. Hatta, yalanın zayıf karakterli insanların silahı olduğunu da farkındayız. Peki, neden bile bile yalan söylemeye devam ediyoruz?

Yalan söyleme nedenleri:

- Cezadan kaçmak: Babasının dayığından korkan çocuk, doğruyu söylerse ceza alacağı için yalan söyler.
- Mükâfat elde etmek: Küçük bir çocuk ilgiyi üzerine çekmek için yalan söyler. Tüccar kalitesiz malı kaliteli diye tanıtarak ücret kazanmayı hedefler.
- Şaka amacı: Şaka yapmak bahanesiyle yalan söylemeye alışmak.

Yalan, yalnızca sözle değil; hile yapmak, dolandırıcılık, sahtekârlık gibi davranışlarla da ortaya çıkabilir. Beyazı yalan gibi masumlaştırılan ifadeler, yalanı sıradanlaştırmakta ve zarar vermektedir. Oysa yalanın pembesi, beyazı olmaz. Yalan yalandır. Peygamberimiz (s.a.v.):

“Bizi aldatan bizden değildir.”

diyerek yalana karşı net bir tavır koymuştur. Biz de bu konuda çok hassas davranmak zorundayız.

Hocaefendinin yalana karşı hassasiyeti:

“Diyelim ki önümüzde duran bir kırmızı halı var. Konuşurken ‘mavi halı serili’ demek açıkça bir yalandır. Çünkü söylediğimiz söz, gerçeğe uygun düşmemiştir. Diyelim ki saat dokuza üç dakika var. O sırada biri saati sordu. ‘Saat dokuz’ demek de bir yalandır. Doğrusu, saatin o an neyi gösteriyorsa onu aynen söylemektir.

Allah rızası için yapılan işlerde bile bazen, başkalarının maneviyatını güçlendirmek adına abartılı anlatımlar kullanılır. Bu da gizli yalandır. Bu tür yalanlar, gayretullaha dokunabilir, bereketi ortadan kaldırır. Ruhlar ve ruhanîler de bundan rahatsızlık duyar. Eğer bir insan bu türden bile olsa yalan söylüyorsa, o kişide münafıklıktan bir alamet var demektir.”

Doğruluğun Neticesi (Okuma Parçası)

Hiz. Ömer ve Sütçü Kız

Hiz. Ömer, bir gece hizmetçisiyle kıyafet değiştirerek halkı kontrol etmek üzere sokaklara çıkar. Evlerin birinde bir kadın, kızına şöyle der:

“Kalk, süte su kat. Yarın onu satmaya hazırlanalım.”

Kız, annesine: “Hiz. Ömer’in süte su katmayı yasakladığını duymadın mı?” diye karşılık verir.

Anne: “Kızım! Halife burada değildir. Bizi kim görecek?”

Kız ise: “Hiz. Ömer bizi görmese de Allah bizi görür.” der.

Bu sözü duyan Hiz. Ömer, kızı oğlu Asım’a eş olarak ister. O kızıdan doğan torunlardan biri ise meşhur halife Ömer bin Abdülaziz’dir.

Bir başka kıssada ise;

Bir tüccar, kumaşlarıyla birlikte Endonezya’ya gider. Kaliteli kumaşlar satar, kanaatkârdır. Bir gün dükkanına geç gelir. Yardımcısı o gün güzel bir kâr elde etmiştir.

Sorar:

- “Hangi kumaşı sattın?”
- “Şu kumaşı, efendim.”
- “Kaça sattın?”
- “On akçeye.”

Tüccar şaşırır:

- “Beş akçelik kumaşı on akçeye nasıl satarsın? O adamın hakkı geçti. Gidip bul, helâllik iste.”

Müşteri bulunur, helâllik alınır ve fazla para iade edilir. Bu olay kulaktan kulağa yayılır, sonunda kralın kulağına kadar gider. Tüccar saraya çağrılır.

Kral:

- “Böyle bir davranışı ne gördük ne de duyduk. Bunun sebebi nedir?”

Tüccar:

- “Ben bir Müslüman’ım. Dinim bunu emreder.”

Kral bu sözlerden etkilenir ve kısa sürede Müslüman olur. Ardından halk da İslam’ı kabul eder. Bugün 250 milyon Müslüman’ın yaşadığı Endonezya’ya İslam, işte bu doğrulukla yayılmıştır.

“Doğru ve güvenilir tüccar, kıyamet gününde peygamberler, sıddıklar ve şehitlerle beraberdir.”

Müslüman Sözü ve Özü Doğru Olandır

Bir arkadaş Peygamber Efendimiz’den (s.a.v.) binek ister. O da:

“Olur, seni bir dişi deve yavrusuna bindirelim.” der.

Arkadaşı şaşırır:

“Ben dişi deve yavrusunu ne yapayım?”

Peygamberimiz tebessüm ederek şöyle cevap verir:

“Bütün develer bir dişi devenin yavrusu değil midir?” (*Ebû Dâvud, Edeb 84*)

Müslüman sadece sözünde değil, özünde de doğru olmalı; iç dünyasını kötü duygulardan arındırmalıdır. Sözleriyle özü arasında fark olmamalıdır. Olgun mümin, güvenilir kişidir.

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle nakleder:

“İman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hıyanet ile emanet bir şahsın kalbinde birlikte bulunamaz.” (*İbn Hanbel*)

Bir başka hadiste:

Peygamberimiz bir gün bir buğday yığınını görür. Elini içine daldırdığında üstü kuru, altı ise yaş olan buğdayı fark eder ve sorar:

“Bu ne?”

Adam: “Yağmur ıslattı.” der.

Efendimiz şöyle buyurur:

“O ıslak kısmı insanların görebileceği yere koy-saydın ya! Bizi aldatan bizden değildir.”